

“การนิเทศการศึกษา” หนึ่งตัวช่วยในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21

“Educational Supervision” an Assistance to Develop of Learning
Management Competencies in 21st Century

สถาพร สมอุทัย¹

Sataporn Somuthai

Received: April 08, 2021

Revised: June 13, 2021

Accepted: July 14, 2021

DOI: 10.14456/jra.2022.75

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พบว่า สังคมโลกในปัจจุบันต้องเผชิญกับความผันผวนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วหรือที่เราเรียกว่า “VUCA World” รวมทั้งความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีและการติดต่อสื่อสารที่ไร้พรมแดนส่งผลให้เกิดวิทยาการและความรู้ใหม่ ๆ ขึ้นมากมาย มนุษย์ในยุคปัจจุบันจึงต้องมีความพร้อมในรับมือกับความผันผวนเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ การศึกษาในศตวรรษที่ 21 ครูจะต้องปรับวิธีคิดเปลี่ยนการสอนปรับบทบาทจากเดิมที่ครูเป็นศูนย์กลางของความรู้มาเป็นผู้อำนวยความสะดวกคอยชี้แนะเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้ด้วยตนเอง สอนเนื้อหาน้อยลงให้ผู้เรียนศึกษาเรียนรู้มากขึ้น เนื่องจากเมื่อผู้เรียนเป็นผู้รับฟังจากครูฝ่ายเดียว ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ที่น้อย แต่ถ้าผู้เรียนได้ปฏิบัติลงมือทำด้วยตนเอง ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้แบบคงทนถาวร วิธีการจัดการเรียนการสอนที่เป็นที่นิยมแพร่หลายในปัจจุบัน คือ การเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติและการนำเทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์ใช้ด้วย ดังนั้นการนิเทศการศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการร่วมมือทางวิชาการระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ จะเป็นตัวช่วยหนึ่งในการกระตุ้น ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาและช่วยเหลือครูให้เกิดการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนของตนเองให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด มีความทันยุคทันสมัยอยู่เสมอและสามารถตอบสนองผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ได้ นอกจากนี้ยังจะต้องส่งเสริมผู้เรียนเกิดการเรียนด้านความรู้ ทักษะหรือกระบวนการและคุณลักษณะหรือเจตคติจนผสมผสานกันออกมาเป็นสมรรถนะของผู้เรียนและพัฒนาผู้เรียนอย่างเต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคลโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

¹ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ: Srinakharinwirot University

Corresponding author, e-mail: sornortarn@gmail.com, Tel. 061-3261616

คำสำคัญ: การนิเทศการศึกษา, สมรรถนะการจัดการเรียนรู้, ศตวรรษที่ 21

Abstract

This academic article aimed to study and create a body of knowledge about educational supervision in the development of learning management competencies in the 21st century. It was found that the present world society faced volatility and rapid change, or what we call it “VUCA World” as well as the advancement of technology and communication without borders that had resulted in many new technologies and knowledge. Human beings of modern today need to be prepared to deal with these fluctuations. For education in the 21st century, teachers must adjust their thinking, change teaching, change the role of the teacher as a center of knowledge to be a facilitator and guide to encourage learners to create their own body of knowledge, teach less content for learners to learn more. If the learner was the only one who listened from the teacher, learner will learn less. But, if the learners had practiced doing it by themselves, the learners will be able to learn that was permanent. The methods of teaching and learning that were widely used today were hands-on learning and the application of technology. Therefore, educational supervision which was a process of academic cooperation between supervisors and teachers. It will be one of the aids to motivate, encourage, support, develop and help teachers to develop their own teaching-learning performance to achieve maximum efficiency. There always were up-to-date and able to respond to learners in the 21st century. It must also encourage learners to learn knowledge, skills or processes and attributes or attitudes until blending together to become the competence of learners and develop learners to the fullest potential of each individual by taking the learner as the priority

Keywords: Educational Supervision, Learning Management Competency, 21st Century

บทนำ

ปัจจุบันโลกต้องเผชิญกับความไม่แน่นอนและเหตุการณ์ที่ไม่อาจคาดการณ์ล่วงหน้า ปรากฏการณ์นี้ถูกเรียกว่าเป็นยุค UCA World หรือโลกแห่งความผันผวน คำว่า VUCA ย่อมาจาก Volatility ความผันผวนหรือสภาวะแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว Uncertainty ความไม่แน่นอนหรือเหตุการณ์ที่คาดการณ์ได้ยาก Complexity ความซับซ้อนและ Ambiguity ความ

คลุมเครือและขาดความชัดเจน (ขวัญใจ เตชเสนสกุล, 2562) ในกระแสโลกที่ผันผวนนี้ การศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญในการวางรากฐานเพื่อพัฒนาคนให้มีทักษะและสมรรถนะที่จำเป็น สามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบันและอนาคต ดังนั้นถึงเวลา que การศึกษาต้องปรับเปลี่ยนจากการให้ความสำคัญกับความรู้มาเป็นการให้ความสำคัญกับกระบวนการคิดของผู้เรียน ซึ่งหนึ่งในทักษะที่ถูกหยิบยกขึ้นมากล่าวถึง คือ ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (ศศิมา สุขสว่าง, 2562) การศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นการเตรียมคนไปเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว รุนแรงพลิกผันและคาดไม่ถึง คนยุคใหม่จึงต้องมีทักษะที่สูงในการเรียนรู้และปรับตัว ซึ่งครูต้องพัฒนาตนเองให้มีทักษะของการเรียนรู้ด้วยและในขณะเดียวกันต้องมีทักษะในการทำหน้าที่ครูในศตวรรษที่ 21 ซึ่งไม่เหมือนการทำหน้าที่ครูในศตวรรษก่อน ๆ (วิจารณ์ พานิช, 2556) ครูในศตวรรษที่ 21 ต้องยึดหลักสอนน้อยเรียนมาก (Teach Less Learn More) เป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) เป็นผู้ชี้แนะ (Mentor) ปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้เป็นแบบ Active Learning เชื่อมโยงนักเรียนกับบริบทของสังคมและคิดหาวิธีแก้ปัญหาหรือพัฒนาโดยใช้ความคิดสร้างสรรค์ เพื่อสร้างความรู้และใช้ความรู้ให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการในการแนะนำช่วยเหลือครูให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยสามารถใช้นวัตกรรมทางการศึกษาเข้ามาช่วยในกระบวนการเรียนการสอนให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นเมื่อการเรียนการสอนมีการปรับเปลี่ยนการนิเทศการศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนด้วยเช่นกัน

ความหมายของการนิเทศการศึกษา

การนิเทศ (Supervision) คือ การพัฒนาหรืออองงาม การให้บริการทางเทคนิคจากผู้เชี่ยวชาญ การร่วมมือและประสานงานซึ่งมีความหมายโดยสรุปดังนี้ S คือ การสนับสนุน (Support) การมีส่วนร่วม (Share) การบริการ (Service), U คือ ความสามัคคี (Unity) ความเข้าใจ (Understanding) การยกฐานะ (Upgrading), P คือ การวางแผน (Planning) การเลื่อนขั้น (Promotion) การแก้ปัญหา (Problem-solving), E คือ การศึกษาหาความรู้ (Education) การประเมินผล (Evaluation) การทดลอง (Experiment), R คือ การวิจัย (Research) การรายงาน (Report) การบันทึก (Record), V คือ การเยี่ยมเยียน (Visiting) การรู้คุณค่า (Value) การมีคุณธรรม (Virtue), I คือ การปรับปรุง (Improvement) การให้ข่าวสาร (Information) การอบรม (Inservice Training), S คือ การปรับตนเอง (Self-adjustment) ความมั่นใจตนเอง (Self-confidence) การรับผิดชอบตนเอง (Self-responsibility), I คือ นวัตกรรม (Innovation) ความฉลาดรอบรู้ (Intelligence) ความสนใจ (Interest), O คือ การสังเกต (Observation) การจัดรูปงาน (Organization) การตั้งจุดประสงค์ (Objective), N คือ ความต้องการ (Needs) การประนีประนอม (Negotiation) ความจำเป็น (Necessity) (S.P. Aggarwal, 1967) และการนิเทศการศึกษายังเป็นกระบวนการส่งเสริม แนะนำ ชี้นำ ปรึกษาหารือ ประสาน มอบหมายความรับผิดชอบและปรับปรุงพัฒนาเพื่อคุณภาพของผู้เรียน (ชุมศักดิ์ อินทรารักษ์, 2551) ซึ่งมีเป้าหมาย

หลักเดียวกัน คือ คุณภาพการศึกษาและตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษาที่สำคัญ คือ คุณภาพของนักเรียน หรือประสิทธิผลการเรียนรู้ของนักเรียน ตามความหมายของคำว่า การนิเทศการศึกษา (Educational Supervision) มีความหมายกว้างกว่าการนิเทศการสอน (Supervision of Instruction หรือ Instructional Supervision) โดยที่การนิเทศการสอนนั้นมีความหมายแคบกว่า จากคำว่า การสอนซึ่งหมายถึงการมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนโดยตรง การนิเทศการสอนจึงเป็นส่วนย่อย (Subset) ที่สำคัญส่วนหนึ่งของการนิเทศการศึกษา ซึ่งหมายความว่า การนิเทศการศึกษาต้องมีการนิเทศการสอนรวมอยู่ด้วย จึงจะทำให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาในด้านการจัดการเรียนการสอนโดยตรงได้ (วัชรวิภา เล่าเรียนดี, 2550) นอกจากนี้แนวคิดของนักการศึกษาของต่างประเทศ ประกอบด้วย กลีคแมน (Carl D. Glickman, 1981), โกลด์แฮมเมอร์ แอนด์เดอร์สัน และคาจิวสกี (Robert Goldhammer, Robert H. Anderson, and Robert J. Kajewski, 1980) และแฮร์ริส (Ben M. Harris, 1985) ได้ให้ความหมายของการนิเทศที่พอสรุปได้ว่า การนิเทศเป็นแนวความคิดเกี่ยวกับการปรับปรุงการเรียนการสอน การจัดครูเข้าสอน การจัดสื่อการสอน สิ่งอำนวยความสะดวก การเตรียมและพัฒนาครู รวมทั้งการประเมินผลการเรียนการสอน การกระตุ้นให้ครูในโรงเรียนมีการพัฒนาและนำวิธีสอน สื่อการเรียนการสอนมาใช้ โดยเน้นถึงทักษะในการติดต่อสื่อสาร การช่วยเหลือครูแก้ปัญหา ช่วยเหลือครูในด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสร้างบรรยากาศที่ดีระหว่างครูและนักเรียนตลอดจนเป็นสิ่งที่บุคคลในโรงเรียนได้กระทำหรือเปลี่ยนแปลง การปฏิบัติงานของโรงเรียนซึ่งมีอิทธิพลต่อกระบวนการสอนที่จะกระตุ้นและส่งเสริมการเรียนของนักเรียน การนิเทศเป็นงานที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนของโรงเรียน (ศิริวรรณ ลี้กิจเจริญผล, 2559)

จากแนวคิดของนักการศึกษาหลาย ๆ ท่านทั้งในประเทศและต่างประเทศที่ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาพอจะสรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษา คือ กระบวนการส่งเสริม สนับสนุน กระตุ้น ช่วยเหลือ ปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะและคุณลักษณะอย่างเต็มศักยภาพการนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการร่วมมือกันระหว่างผู้นิเทศ ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารหรือผู้ที่มีความชำนาญและเชี่ยวชาญร่วมกับผู้รับการนิเทศ ได้แก่ ครูผู้สอน ตามหลักการของประชาธิปไตย ยอมรับ เคารพ รับผิดชอบ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยความเป็นกัลยาณมิตรซึ่งกันและกันเพื่อคุณภาพของผู้เรียนเป็นเป้าหมายสูงสุด

ความสำคัญและประโยชน์ของการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษาสามารถจำแนกความสำคัญได้ดังนี้

1. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นในการให้บริการทางวิชาการแก่ครูผู้สอน เพราะกระบวนการเรียนการสอนมีกิจกรรมที่ซับซ้อนและหลากหลาย
2. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อความเจริญงอกงามของครูผู้สอนเพราะครูผู้สอนจะต้องฝึกฝนในสภาพการณ์จริงอยู่เสมอ

3. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อการช่วยเหลือครูผู้สอนในการเตรียมการสอน เพื่อที่จะสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ

4. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อการพัฒนาครูให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ โดยสามารถให้ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิเคราะห์วิจัย

5. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อการรักษามาตรฐานการศึกษาเพราะช่วยให้ครูมีความคิดที่กว้างไกลก้าวหน้า ทันท่วงทีความเปลี่ยนแปลงทางวิทยาการใหม่ ๆ

นอกจากนี้ความสำคัญของการนิเทศการศึกษา ยังประกอบด้วย

1. สภาพสังคมเปลี่ยนแปลงทุกขณะการศึกษาจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมด้วย การนิเทศการศึกษาจะช่วยทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงขึ้นในองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

2. ความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ เพิ่มขึ้นโดยไม่หยุดยั้ง แม้แนวคิดในเรื่องการจัดกระบวนการเรียนรู้ก็เกิดขึ้นใหม่อยู่ตลอดเวลา การนิเทศการศึกษาก็จะช่วยทำให้ครูมีความรู้ทันสมัยอยู่เสมอ

3. การแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้พัฒนาขึ้น จำเป็นต้องได้รับการชี้แนะหรือการนิเทศการศึกษาจากผู้ชำนาญการโดยเฉพาะ จึงจะทำให้แก้ไขปัญหาได้สำเร็จลุล่วง

4. การศึกษาของประเทศเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติจะต้องมีการควบคุมดูแลด้วยระบบการนิเทศการศึกษา

5. การศึกษาเป็นกิจกรรมที่ซับซ้อน จำเป็นที่จะต้องมีการนิเทศเพื่อเป็นการให้บริการแก่ครูที่มีความสามารถต่างกัน

6. การนิเทศการศึกษาเป็นงานที่มีความจำเป็นต่อความเจริญงอกงามของครู ไม่ว่าจะได้รับการฝึกฝนมาอย่างดีแล้วก็ตาม แต่ครูก็ต้องปรับปรุงฝึกฝนตนเองอยู่เสมอ ในขณะที่ทำงานในสถานการณจริง

7. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อการช่วยเหลือครูในการเตรียมการจัดกิจกรรม

8. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อการทำให้ครูเป็นบุคคลที่ทันสมัยอยู่เสมอ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีอยู่เสมอ (รุ่งรัชชดาพร เวหะชาติ, 2551)

ในศตวรรษที่ 21 การจัดการเรียนการสอนมีความเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากจากเดิมด้วยวิทยาการความรู้สมัยใหม่ที่เกิดขึ้นอยู่ทุกวันและความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่พัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทำให้ครูต้องมีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของตนเองเพื่อให้ทันต่อสมัยและปรับตัวตอบสนองกับผู้เรียนในยุคปัจจุบัน การนิเทศการศึกษาจึงมีความสำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาการศึกษาอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นกระบวนการบริการทางการศึกษาที่จะช่วยกระตุ้นให้ครูเกิดการพัฒนาตนเองอยู่เสมอในด้านการจัดการเรียนการสอน เมื่อได้รับการนิเทศหรือคำชี้แนะการสะท้อน

กลับจากผู้มีประสบการณ์ ผู้เชี่ยวชาญและบังคับบัญชาแล้วจะเกิดความรู้สึกกระตือรือร้น ปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนการสอนโดยยึดเป้าหมายหลัก คือ ผู้เรียนเป็นสำคัญและผู้เรียนต้องเกิดการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพของตนเองซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพโดยรวมของการศึกษานั้นเอง

จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา

จุดมุ่งหมายในการนิเทศไว้ว่า การนิเทศเป็นการมุ่งปรับปรุงการเรียนการสอนในโรงเรียน ซึ่งมีดังนี้

1. เพื่อการพัฒนาวิชาชีพครู กล่าวคือ การนิเทศการสอนช่วยให้ข้อมูลแก่ครูในด้านการสอน เพื่อครูจะได้ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอนของตน ช่วยให้ครูได้พัฒนาความรู้ความสามารถในด้านการสอนและช่วยส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพการสอนของครู
 2. เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน กล่าวคือ เพื่อปรับปรุงคุณภาพของการเรียนการสอนในโรงเรียน เพื่อคุณภาพของนักเรียนและเพื่อเสริมประสิทธิภาพงานวิชาการในโรงเรียน
 3. เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการสอน
 4. เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ระหว่งบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการทำงานร่วมกัน
- (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2548)

สอดคล้องกับแนวคิดของกรองทอง จิรเดชากุล (2550) กล่าวเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการนิเทศในสถานศึกษาไว้ ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายทั่วไป
 - 1.1 เพื่อให้ผู้บริหารและคณะกรรมการนิเทศภายในของสถานศึกษามีความรู้และความเข้าใจในการปฏิบัติการนิเทศภายในสถานศึกษาได้
 - 1.2 เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถของครู
 - 1.3 เพื่อช่วยเหลือและจัดสรรเครื่องมือ สื่อการเรียนรู้ตลอดจนช่วยเหลือและปรับปรุงวิธีการจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียน
 - 1.4 เพื่อให้ครูเกิดความเจริญงอกงามทางวิชาชีพ
2. จุดมุ่งหมายเฉพาะ เพื่อให้ครูสามารถพัฒนาพฤติกรรมปฏิบัติการปฏิบัติงานในเรื่องต่อไปนี้
 - 2.1 เพื่อให้สถานศึกษามีแผนการนิเทศภายในโรงเรียน
 - 2.2 เพื่อเน้นให้มีการวิเคราะห์ปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาและในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ได้รับมอบหมาย
 - 2.3 เพื่อให้ครูจัดการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การบูรณาการและเน้นทักษะกระบวนการคิด ฯลฯ
 - 2.4 เพื่อปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเรียนการสอนวิธีการจัดการเรียนรู้ของครู

2.5 เพื่อให้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม

2.6 เพื่อพัฒนาการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้

2.7 เพื่อให้มีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงและปรับปรุงกระบวนการ

วัดและประเมินผลให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

นอกจากนี้จุดมุ่งหมายของการนิเทศยังประกอบด้วย

1. เพื่อช่วยผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนให้เกิดการปรับปรุงพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรและการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน สังคมทันต่อการเปลี่ยนแปลงทุกด้าน

3. เพื่อส่งเสริมให้สถานศึกษาปฏิรูประบบบริหารโดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมรับผิดชอบและชื่นชมในผลงาน

4. เพื่อให้เกิดการประสานงานและความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ชุมชน สังคม

ตามแนวคิดของนักการศึกษาหลาย ๆ ท่านได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาในแนวเดียวกันว่าเป็นพัฒนาส่งเสริมการบริหารงานวิชาการในทุกมิติให้เกิดประสิทธิภาพ เช่น ด้านหลักสูตรสถานศึกษา ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน ด้านการใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล นอกจากนี้ยังมีจุดมุ่งหมายหลัก คือ ช่วยเหลือส่งเสริม กระตุ้น พัฒนาครูให้สามารถจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเช่นกัน ซึ่งครูจะเป็นตัวแปรที่สำคัญในการขับเคลื่อนงานวิชาการ ถ้าครูได้รับการสนับสนุนก็จะทำให้ศักยภาพในการสอนของครูมีมากขึ้น สามารถนำหลักสูตรมาใช้ตั้งจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ชัดเจนตอบสนองต่อมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตร สามารถนำเทคนิควิธีการที่หลากหลายมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ ประยุกต์ใช้ สื่อการสอนที่เหมาะสมและสุดท้ายสามารถออกแบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่เหมาะสมและชัดเจน ถ้าครูสามารถจัดการเรียนรู้ได้ครบกระบวนการแล้วก็จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแน่นอน เหล่านี้อาจสรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษา มีจุดมุ่งหมายหลัก ๆ คือการพัฒนาครอบครัวงานวิชาการทั้งหมดเพื่อให้เกิดคุณภาพต่อสถานศึกษา บุคลากรและผู้เรียน รวมทั้งชุมชน

องค์ประกอบของการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการร่วมมือกันระหว่างผู้รับการนิเทศกับผู้นิเทศ องค์ประกอบของการนิเทศการศึกษา ประกอบด้วย ผู้นิเทศ ผู้รับการนิเทศ เนื้อหาสาระที่นิเทศ และรูปแบบของการนิเทศ (อัญชลี ธรรมะวิสิกุล, 2554) ระบบการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษาประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ คือ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต ข้อมูลย้อนกลับและสภาพแวดล้อมภายนอก มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ 1) ปัจจัยนำเข้า หมายถึง สิ่งที่ใช้ในการดำเนินงานตามระบบการนิเทศการศึกษา ได้แก่ หลักการแนวคิดของการนิเทศการศึกษา บุคลากรทางการ

นิเทศการศึกษา ผู้รับการนิเทศการศึกษา รวมทั้งปัจจัยสนับสนุนการนิเทศการศึกษาอื่น ๆ เช่น สื่อ วัสดุอุปกรณ์การนิเทศและงบประมาณ 2) กระบวนการ หมายถึง กระบวนการนิเทศการศึกษาที่แสดงถึงขั้นตอน กิจกรรมและวิธีการในการนิเทศการศึกษา 3) ผลผลิต หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นกับครู อันเนื่องมาจากการนิเทศการศึกษา ได้แก่ ครูมีเจตคติที่ดีต่อการนิเทศการศึกษา มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูและการจัดการเรียนการสอน ครูมีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้สูงขึ้น มีความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงาน ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอน มีทักษะการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ตลอดจนขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานสูงขึ้น 4) ข้อมูลย้อนกลับ หมายถึง กลไกการกำกับ ติดตามและประเมินการนิเทศการศึกษา ซึ่งผู้บริหารหรือผู้นิเทศต้องจัดระบบการกำกับ ติดตามการดำเนินการนิเทศการศึกษาไว้ให้ชัดเจนเพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามแผนงานนิเทศ การศึกษาที่กำหนดไว้ ตลอดจนจัดทำผลการประเมินผลการดำเนินการนิเทศการศึกษาอย่างเป็นระบบ มีการประเมินผลที่เกิดขึ้นกับคุณภาพการปฏิบัติงานของครูรวมทั้งประเมินตัวระบบและ กระบวนการดำเนินการนิเทศการศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลย้อนกลับในการพัฒนาปรับปรุงการ ดำเนินการนิเทศให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และ 5) สภาพแวดล้อมภายนอก หมายถึง สภาพแวดล้อม ภายนอกที่สำคัญของระบบการนิเทศการศึกษาที่สำคัญที่ผู้บริหารควรคำนึงถึง คือ ความต้องการ หรือความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องต่อการจัดการศึกษา ได้แก่ ผู้ปกครอง ชุมชน รวมทั้งสภาพ แวดล้อมที่เกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ นโยบายของหน่วยงาน ต้นสังกัด สภาพทางเศรษฐกิจและ สังคม (เก็จกนก เอื้อวงศ์, 2555) กล่าวโดยสรุปว่า องค์ประกอบของการนิเทศการศึกษา มี 3 ประการ ประกอบด้วย 1) ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ 2) วิธีการนิเทศ 3) สื่อและเครื่องมือที่ใช้ ในการนิเทศ (ขวลิต จันทรศรี, 2556) และยังประกอบด้วย 1) บุคลากรนิเทศ ประกอบด้วย ผู้ให้ การนิเทศและผู้รับการนิเทศ 2) ขอบข่ายงานนิเทศ และ 3) โครงสร้างการนิเทศ (วรพล ดิลกทวี วัฒนา, 2560)

จากแนวคิดของนักการศึกษาดังกล่าวที่ได้ให้นิยามองค์ประกอบของการนิเทศการศึกษา สามารถกล่าวโดยสรุปได้ว่า องค์ประกอบหลัก ๆ ของการนิเทศการศึกษา ประกอบด้วย

1) บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษา ประกอบด้วย ส่วนที่หนึ่ง คือ ผู้นิเทศ ได้แก่ ผู้ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัด ศิษยานิเทศก์ ผู้บริหารและผู้เชี่ยวชาญ ส่วน ที่สองผู้รับการนิเทศ ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษา

2) จุดมุ่งหมายการนิเทศ

3) ขอบเขตเนื้อหาที่จะนิเทศ

4) รูปแบบหรือกระบวนการ เทคนิค วิธีการและกิจกรรมที่จะใช้ในการนิเทศ

5) เครื่องมือที่จะใช้ในการนิเทศ

6) การประเมินผลหลังการนิเทศจากผู้รับการนิเทศ

องค์ประกอบทั้งหมดนี้จะทำให้การนิเทศการศึกษามีความสมบูรณ์และเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้นให้การนิเทศมีเป้าหมายและขอบเขตเนื้อหาและกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน มีกระบวนการ

ขั้นตอน วิธีการและใช้เครื่องมือที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดผลประโยชน์สูงสุดแก่ผู้รับการนิเทศซึ่งจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ดีขึ้น

รูปแบบการนิเทศการศึกษา

สาระสำคัญของวิธีการนิเทศแต่ละวิธี ดังนี้

1. การนิเทศแบบทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Supervision) ซึ่งเป็นทฤษฎีของแมกเกรเกอร์ (Douglas McGregor) เน้นความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เน้นความพึงพอใจในการปฏิบัติงานและบรรยากาศที่เป็นมิตร เป็นกันเอง ให้ความสำคัญต่อความต้องการของมนุษย์และความพึงพอใจต่อผลงานที่เกิดขึ้น ภาวะผู้นำที่ใช้จะไม่ใช้ทั้งการชี้แนะหรือการอุปถัมภ์ แต่เป็นการสนับสนุน (Supportive) มากกว่า

2. การนิเทศแบบสนับสนุน (Supportive Supervision) เป็นแนวคิดของ Raymond C. Garubo and Stanley William Rothstein กล่าวว่า เป็นสถานการณ์การเรียนรู้ระหว่างครูหรือผู้ได้รับการนิเทศกับผู้นิเทศโดยการเรียนรู้วิธีคิด และการกระทำใหม่ ๆ ซึ่งผู้นิเทศจะต้องเรียนรู้ที่จะต้องเชื่อใจครู เชื่อถือที่ครูเห็นและสิ่งที่ครูได้ยืนนามมากขึ้น ขณะเดียวกันครูก็ต้องเรียนรู้ที่จะเชื่อใจผู้นิเทศในเรื่องที่ว่าผู้นิเทศจะใช้ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาช่วยครูให้สามารถปรับปรุงและพัฒนางานของตนเอง ผลของการนิเทศแบบสนับสนุนที่เห็นได้ชัดก็คือ ความเป็นมิตรที่ดีต่อความสัมพันธ์ฉันท์เพื่อนระหว่างผู้นิเทศและครูและความเข้าใจพฤติกรรมต่าง ๆ ในชั้นเรียนดีขึ้น

3. การนิเทศแบบมนุษยสัมพันธ์ (Human Relations Supervision) เป็นแนวคิดความเชื่อของเอลตัน เมโย (Elton Mayo) นักปรัชญาสังคมและศาสตราจารย์มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด โดยเมโยเชื่อว่า ผลผลิตหรือผลงานของผู้ปฏิบัติสามารถจะเพิ่มขึ้นได้จากการให้ผู้ปฏิบัติงานเหล่านั้นมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ ทำให้ครูรู้สึกว่ามีค่าสำคัญสำหรับโรงเรียนความรู้สึกส่วนตัวและความสัมพันธ์ที่ดี

4. การนิเทศแบบพัฒนาการ (Developmental Supervision) กลีคแมน กอร์ดอนและรอสกอร์ดอน (Glickman Gordon and Ross-Gordon) กล่าวว่า ผู้นิเทศต้องพิจารณาเลือกใช้ยุทธวิธีการนิเทศแบบพัฒนาการที่เหมาะสมสำหรับการนิเทศครูในองค์ประกอบต่อไปนี้ คือ 1) ระดับพัฒนาการของครูและระดับความสามารถในการคิดเชิงนามธรรม 2) ความรู้ความเชี่ยวชาญ 3) ความรับผิดชอบต่อภาระหน้าที่ 4) การยอมรับและผูกพันต่อภาระหน้าที่

5. การนิเทศแบบหลากหลายวิธีการ (Differentiated Supervision) แกลทเทอร์น (Allan Glatthorn, 1984) ได้เสนอระบบการนิเทศแบบหลากหลายวิธีการไว้ 4 วิธีคือ 1) การนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision) 2) การนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Cooperative Professional Development) 3) การนิเทศแบบพัฒนาตนเอง (Self-directed Development) 4) การนิเทศโดยผู้บริหาร (Administrative Monitoring) (ภัญทิรา สุภาร, 2557)

สอดคล้องกับแกลทเทอร์น (วรพล ดิลกทวีวัฒนา, 2560) ได้เสนอรูปแบบการนิเทศไว้ โดยสรุป ดังนี้

1. การนิเทศทางตรง (Direct Supervision) เป็นการนิเทศที่ผู้นิเทศให้การแนะนำชี้แนะผู้รับการนิเทศหรือครูโดยตรง
2. การนิเทศทางอ้อม (Nondirective Supervision) เป็นการนิเทศที่ยึดหลักว่าครูเป็นผู้รู้ดีรู้ด้อยที่สุดว่าจะต้องปรับเปลี่ยนอะไร ส่วนผู้นิเทศมีหน้าที่เพียงช่วยกระตุ้นให้ครูกิจิตและทำสิ่งต่าง ๆ เป็นเพื่อคู่คิดในการปรับปรุงการทำงาน
3. การนิเทศเดี่ยว (Individual Supervision) เป็นการให้ความช่วยเหลือครูเป็นรายบุคคล ผู้นิเทศต้องเป็นผู้ที่มีความชำนาญและสามารถให้คำปรึกษาครูได้เป็นรายกรณี
4. การนิเทศกลุ่ม (Group Supervision) ผู้นิเทศเป็นส่วนหนึ่งของสมาชิกกลุ่มสร้างปฏิสัมพันธ์ สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน
5. การนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision) เป็นการนิเทศที่เน้นการปรับปรุงการสอนของครูอย่างเข้มข้น มีการวางแผนอย่างเป็นระบบนิเทศอย่างครอบคลุมทุกขั้นตอนจนครบวงจรและทำซ้ำหลาย ๆ ครั้ง
6. การนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Cooperative Professional Development) เป็นการนิเทศที่ครูตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปร่วมมือร่วมใจในการพัฒนาวิชาชีพ โดยสังเกตการสอนซึ่งกันและกันในระดับเรียน แลกเปลี่ยนเรียนรู้และอภิปรายความคิดเห็นซึ่งกันและกัน
7. การนิเทศแบบพัฒนาตนเอง (Self-directed Development) เป็นการพัฒนางานในวิชาชีพด้วยตนเองและได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือตามที่ต้องการ การนิเทศแบบนี้จะเหมาะกับครูที่มีความรู้ความสามารถและต้องการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ
8. การนิเทศโดยผู้บริหาร (Administrative Monitoring) เป็นการนิเทศโดยผู้บริหารมุ่งเน้นการช่วยเหลือแนะนำเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนโดยจากรูปแบบของการนิเทศการศึกษาที่นักการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศหลาย ๆ ท่านได้บอกไว้ พอสรุปได้ว่ารูปแบบการนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ ที่เน้นมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีต่อกันกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศที่สามารถทำงานร่วมกันได้ ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ผู้นิเทศอาจจะเป็นผู้แนะนำชี้แนะ ให้คำปรึกษากับผู้รับการนิเทศและอาจจะต้องรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากผู้รับการนิเทศเช่นกัน เนื่องจากผู้รับการนิเทศจะเป็นผู้ปฏิบัติโดยตรงจะมีประสบการณ์ตรงมากกว่า ผู้รับการนิเทศจะต้องเคารพ ยอมรับ รับฟังความคิดเห็นจากผู้นิเทศเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาตนเองนั่นเอง รูปแบบการนิเทศจะมีความหลากหลายตามนักการศึกษาหลาย ๆ ท่าน สามารถยึดรูปแบบการนิเทศแบบใดแบบหนึ่งหรือผสมผสานกันหลายรูปแบบได้แล้วแต่ความเหมาะสมโดยคำนึงถึงบริบท สถานการณ์และจุดมุ่งหมายที่จะต้องทำการนิเทศการศึกษาด้วย

กระบวนการนิเทศการศึกษา

กระบวนการที่ใช้การดำเนินการนิเทศที่นิยมใช้อย่างแพร่หลายในประเทศไทยมี 3 ลักษณะ ประกอบด้วย

1. กระบวนการบริหารงานของแอลเลน (Louis A. Allen) ประกอบด้วยกระบวนการหลัก 5 กระบวนการซึ่งนิยมเรียกกันว่า “POLCA” โดยย่อมาจาก P: Planning Processes (กระบวนการวางแผน), O: Organizing Processes (กระบวนการจัดสายงาน), L: Leading Processes (กระบวนการนำ), C: Controlling Processes (กระบวนการควบคุม) และ A: Assessing Processes (กระบวนการประเมินผล)

2. กระบวนการนิเทศของแฮริส (Ben M. Harris) ได้เสนอกระบวนการนิเทศไว้ 6 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 ประเมินสภาพการทำงาน (Assessing) ขั้นที่ 2 จัดลำดับความสำคัญของงาน (Prioritizing) ขั้นที่ 3 ออกแบบวิธีการทำงาน (Designing) ขั้นที่ 4 จัดสรรทรัพยากร (Allocating Resources) ขั้นที่ 5 ประสานงาน (Coordinating) และขั้นที่ 6 นำการทำงาน (Directing)

3. กระบวนการนิเทศแบบ PIDRE ของสังัด อุทรานันท์ ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 วางแผนการนิเทศ (Planning-P), ขั้นที่ 2 ให้ความรู้ความเข้าใจในการทำงาน (Informing-I), ขั้นที่ 3 ลงมือปฏิบัติงาน (Doing-D), ขั้นที่ 4 สร้างเสริมกำลังใจ (Reinforcing-R) และขั้นที่ 5 ประเมินการนิเทศ (Evaluating-E) (อัญชลี ธรรมะวิสิกุล, 2554)

นอกจากนี้สุจินต์ ภิญญานิลและคณะศึกษานิเทศก์ กลุ่ม 2/3 ภาคใต้ รุ่น 11/2561 (2561) ได้กล่าวถึงกระบวนการนิเทศแบบ PDCA หรือวงจรเดมมิง (Deming Circle) โดยมี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การวางแผน (P: Plan) ขั้นที่ 2 การปฏิบัติงานตามแผน (D: Do) ขั้นที่ 3 การตรวจสอบและประเมินผล (C: Check) และขั้นที่ 4 การนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน (A: Act) และยังได้สังเคราะห์กระบวนการนิเทศแบบ APDER ขึ้น ประกอบด้วย ขั้น A: Analysis (วิเคราะห์บริบท) ขั้น P: Plan (วางแผนการนิเทศ) ขั้น D: Do (ดำเนินการนิเทศการศึกษาโดยใช้รูปแบบ LCSR ดังนี้ L: Learning (ให้ความรู้), C: Coaching (ช่วยเหลือชี้แนะ), S: Sharing (แลกเปลี่ยนเรียนรู้), R: Reinforcing (สร้างเสริมกำลังใจ) ขั้น E: Evaluation (ตรวจสอบประเมิน) และขั้น R: Report (สรุปรายงานผล)

จากกระบวนการนิเทศการศึกษาที่ได้กล่าวมาทั้งหมด สามารถแบ่งกระบวนการหรือขั้นตอนการนิเทศการศึกษาโดยรวมออกเป็น 4 ขั้นตอนคล้ายกับกระบวนการนิเทศแบบ APDER แต่จะมีการรวมบางขั้นตอนไว้ด้วยกัน ดังนี้

ขั้น A: Analysis เป็นการวิเคราะห์บริบทต่าง ๆ ทางสังคม นโยบายและข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษารวมทั้งความต้องการจำเป็นต้อง (Need Assessment) เพื่อจะได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา

ขั้น P: Planning เป็นการวางแผนการนิเทศทั้งหมด ตั้งแต่จัดทำโครงการนิเทศจัดทำหรือออกแบบการนิเทศ จัดทำเครื่องมือที่ใช้การนิเทศ และกำหนดปฏิทินการนิเทศที่แน่นอนชัดเจน เพื่อจะได้ดำเนินการอย่างเป็นระบบ

ขั้น D: Doing เป็นการปฏิบัติการนิเทศซึ่งในขั้นนี้ผู้นำเทคนิควิธีการนิเทศมาประยุกต์ใช้จริง เช่น เทคนิคการนิเทศแบบการสอนงานและเป็นที่ปรึกษา (Coaching and Mentoring), เทคนิคการนิเทศแบบกัลยาณมิตร, เทคนิคการนิเทศการสะท้อนกลับ (Reflecting),

เทคนิคการนิเทศแบบสาธิต (Demonstration) เป็นต้น ที่สำคัญจะต้องนิเทศให้คำแนะนำในเชิงบวกให้ผู้รับการนิเทศรู้สึกดี เกิดความต้องการพัฒนาและเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ (Reinforcing) ไปด้วย

ขั้น E: Evaluation เป็นการประเมินกระบวนการนิเทศทุกมิติทั้งกระบวนการนิเทศ เครื่องมือที่ใช้ในนิเทศ ประเมินผู้รับการนิเทศและประเมินตัวผู้นิเทศเองแล้วจึงสรุปและรายงานผล (Report) ต่อผู้บังคับบัญชาต่อไป

บทสรุป

การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการในการแนะนำช่วยเหลือครูให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยสามารถใช้นวัตกรรมทางการศึกษามาเป็นตัวช่วย ในกระบวนการเรียนการสอนให้ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ระบบการนิเทศอยู่บนหลักการของประชาธิปไตย ได้แก่ การเคารพซึ่งกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ จัดขึ้นเพื่อปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งขึ้นอยู่กับทักษะและความสามารถของศึกษานิเทศก์ผู้ทำงานร่วมกับครู ตลอดจนเทคนิคและวิธีการต่าง ๆ ที่ศึกษานิเทศก์นำมาใช้ในการนิเทศการศึกษา โดยให้ครูมีโอกาสค้นคว้างานที่จะต้องทำด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดความงอกงามขึ้นเมื่อได้เรียนรู้และมีความเจริญงอกงามแล้วย่อมจะได้รู้จักปรับปรุงงาน ด้านการเรียนการสอนให้ได้ผลดีมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จากการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยและความแปรปรวนผันผวนที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ในปัจจุบันส่งผลกระทบต่อวิถีการดำเนินชีวิตของมนุษย์เป็นอย่างมาก ซึ่งต้องยอมรับว่าเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทในชีวิตมนุษย์มากขึ้น เปรียบเสมือนหนึ่งปัจจัยหลักในการดำรงชีวิต และเนื่องจากทั่วทุกมุมโลกสามารถเชื่อมโยงกันอย่างทั่วถึงจากติดต่อสื่อสารที่ไร้พรมแดนของโลกออนไลน์มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเผยแพร่และขยายองค์ความรู้มากมายอยู่ตลอดเวลา การศึกษาในศตวรรษที่ 21 จึงจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ปรับให้ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกและส่งเสริมผู้เรียนด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจที่คงทน กระบวนการที่จะช่วยส่งเสริมและพัฒนาครูให้สามารถจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ อีกวิธีการหนึ่ง คือ การนิเทศการศึกษาจึงมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูให้พัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้และยกระดับคุณภาพการศึกษาขึ้นนั่นเอง

องค์ความรู้ใหม่

จากการก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่ส่งผลโดยตรงต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลก ในปัจจุบัน ทำให้ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องมีทักษะที่เรารู้กัน คือ “3R8C” ครูจึงต้องมีการปรับตัวให้ทันต่อผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 อีกทั้งยังมีข้อมูลและองค์ความรู้ใหม่ ๆ เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทำให้ครูจะต้องพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงนี้และเรียนรู้สิ่งใหม่อยู่เสมอ สิ่งสำคัญสิ่งหนึ่งที่จะช่วยหรือกระตุ้นครูให้เปิดใจรับสิ่งใหม่ ๆ และพร้อมที่จะพัฒนาตัวเองอยู่ตลอดเวลา คือ การนิเทศการศึกษา กล่าวคือ การนิเทศการศึกษาเป็นเสมือนหนึ่งตัวช่วยที่ช่วยส่งเสริม สนับสนุนกระตุ้นให้ครู

เกิดการพัฒนาระบบปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนเองให้ดีขึ้น โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาศึกษา จัดการเรียน การสอนให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายตามหลักสูตรและมาตรฐานการศึกษาของชาติ ดังนั้นการนิเทศ การศึกษา จึงเป็นตัวแปรตัวหนึ่งที่มีความจำเป็นและสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มี ประสิทธิภาพ โดยอาศัยความร่วมมือจากผู้นิเทศและผู้บริหารนิเทศที่ใช้เทคนิค วิธีการ หรือกิจกรรม การนิเทศต่าง ๆ หลากหลายผสมผสานกันโดยกำหนดเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของการนิเทศ ร่วมกัน ดังนั้นผู้นิเทศจึงมีความจำเป็นที่จะพัฒนาตนเองและเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เช่นกัน เพื่อนำไป ถ่ายทอดให้กับผู้บริหารนิเทศอย่างถูกต้อง เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดีขึ้นทั้งระบบต่อไป สอดคล้องกับผู้เรียนและการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรรองทอง จิระเดชากุล. (2550). *คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ธารอักษร.
- เก็จกนก เอื้อวงศ์. (2555). *การนิเทศในสถานศึกษา*. เข้าถึงได้ จาก <https://mystou.files.wordpress.com/2012/02/23503-8-t.pdf>
- ขวัญใจ เตชเสนสกุล. (2562). เวียดนามกับการก้าวขึ้นแท่นฐานการผลิตสำคัญของโลก. *การเงิน ธนาคาร*, 447, 155-157.
- ขวลิต จันทร์ศรี. (2556). *การนิเทศภายในโรงเรียน*. เข้าถึงได้จาก http://supervisor-teacher.blogspot.com/2013/07/blog-post_4.html
- ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์. (2551). *การบริหารงานวิชาการและการนิเทศภายในสถานศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2548). *การนิเทศการสอน*. กรุงเทพฯ: บริษัทพิมพ์ดี จำกัด.
- ภันทิรา สุปการ. (2557). *รูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21*. (ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2551). *การนิเทศการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- วรพล ดิลกทวีวัฒนา. (2560). *การพัฒนาวิชาชีพครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- วัชรรา เล่าเรียนดี. (2550). *การนิเทศการสอน*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิจารณ์ พานิช. (2556). *วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ บริษัท ตาตา พิมพ์ดี.
- ศศิมา สุขสว่าง. (2562). *การคิดเชิงวิเคราะห์ 5 ขั้นตอน*. เข้าถึงได้จาก www.sasimasuk.com/15848561/ การคิดเชิงวิเคราะห์-5ขั้นตอนanalytical-thinking
- ศิริวรรณ ลี้กิจเจริญผล. (2559). *การนิเทศเพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนการสอนของครู ภาษาอังกฤษ*. (ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิต วิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- สุจินต์ ภิัญญานิล และคณะศึกษานิเทศก์. (2561). *การนิเทศ ติดตาม การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุราษฎร์ธานี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 โดยใช้กระบวนการนิเทศแบบ APDER*. สุราษฎร์ธานี: สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11
- อัญชลี ธรรมะวิจิกุล. (2554). *กระบวนการในการจัดการนิเทศการศึกษา*. เข้าถึงได้จาก <https://panchalee.wordpress.com/2009/03/30/process/>
- Aggarwal, S. P. (1967). *Inventory control aspect in warehouses*. New Delhi: Indian National Science Academy.
- Glatthorn, A.A. (1984). *Differentiated Supervision*. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum.
- Glickman, C.D. (1981). *Developmental Supervisor: Alternative Practices for Helping Teachers Improve Instruction*. Washington D.C.: Development.
- Goldhammer, R., Anderson, R.t H. and Kajewski, R. J. (1980). *Clinical Supervision: Special Methods for the Supervision of Teachers*. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Harris, Ben M. (1985). *Supervisory Behavior in Education*. New Jersey: Prentice-Hall. Supervision and Curriculum Development.